



## **Meest gestelde vragen Wisenten De Maashorst over hun functie, het transport en de vangkraal.**

Maart 2020

### **Wisenten**

**1. Waarom moeten de wisenten uit het gebied gehaald worden?**

Er is bepaald dat er in de Maashorst ruimte is voor 150 grote grazers. Dat de kuddes groeien is een natuurlijk proces. Door de aanwas van jonge dieren groeien de kuddes jaarlijks en wordt op een gegeven moment de draagkracht van het gebied bereikt. Andere factoren, zoals jaarlijkse variatie in voedselaanbod, duur en hevigheid winter en droogte, spelen ook een rol.

Dat voor wisenten de draagkracht van het gebied nu is bereikt, komt doordat ze in een kleiner wengebied leven.

**2. Hoe uniek is deze vangactie / uitwisseling van de kuddes?**

Voor de beheerders van De Maashorst is dit een grote mijlpaal. Dit is de eerste keer dat een transport plaatsvindt van wisenten uit de Maashorst naar andere natuurgebieden. We dragen direct bij aan de instandhouding van een bedreigde diersoort.

**3. Hoe wordt een keuze gemaakt tussen dieren die blijven en weg moeten?**

Het belangrijkste voor wisenten is verwantschap. Dieren worden geselecteerd die het minst verwant zijn aan elkaar, om inteelt te voorkomen. Zo gaat bijvoorbeeld een wisent stier naar de Veluwe. De kuddebeheerder let tevens op de sociale opbouw van de kudde. Een gezonde kudde bestaat uit dieren van verschillende leeftijden. Voor de Slikken van de Heen (provincie Zeeland) zijn twee koeien en hun nakomelingen geselecteerd. Andere aan elkaar verwante dieren, koeien met hun nakomelingen van diverse jaren, blijven achter. Zo blijft er op de Maashorst een hechte groep dieren en ontvangt ook het nieuwe gebied een uitgebalanceerde kudde wisenten. Uiteraard wordt er ook gekeken naar publieksvriendelijke dieren met rustig gedrag die het publiek niet opzoeken.

**4. Levert de actie veel stress op voor de dieren? En wat betekent dit voor het bezoeken van het gebied met een gids?**

De actie kan stress opleveren. De beheerders doen er alles aan om de actie zo rustig en kalm mogelijk te laten verlopen. Dat gebeurt door de dieren de tijd te geven en te wennen aan de vangkraal. Om die reden vinden er in maart geen excursies plaats in het wisentengebied, zodat beheerders en wisenten kunnen focussen op het wennen aan de vangkraal en de voorbereiding voor het transport.

**5. Waarom mogen de dieren niet gevoerd worden door mensen?**

Regelmatig zien de beheerders dat mensen etensresten neerleggen in het wisentengebied. Dit kan de dieren ziek maken en maakt de dieren tammer en nieuwsgieriger naar mensen, wat vervelende situaties kan opleveren.

Alleen de beheerders voeren de dieren met vooraf geselecteerd voer en dan alleen in en om de vangkraal in de periode van de vangactie. Gedurende de overige maanden van het jaar zijn de dieren perfect in staat zelf hun eigen kostje bij elkaar te scharrelen. We vragen dan ook de dieren niet te voeren. De dieren zijn wild en dat moet zo blijven. Er is genoeg voedsel aanwezig in het natuurgebied.

**6. Waar gaan de gevangen dieren naar toe en waarom juist daar?**

Ze gaan o.a. naar de Slikken van de Heen van het Zeeuws Landschap in de provincie Zeeland. Het is de vijfde plek in Nederland waar wisenten worden uitgezet. De kuddes leven ook in Kraansvlak tussen Haarlem en Zandvoort, Natuurgebied Lelystad en op de Veluwe bij Radio Kootwijk. Het Zeeuws Landschap wil op De Slikken van de Heen een stap naar een meer natuurlijk beheer zetten en wil dat het palet aan grazers beter past bij de reeds aanwezige wildernisnatuur. Hierbij is gekozen voor wisenten, koniks (paarden) en Rode Geuzen (een runderras) die in natuurlijke sociale groepen jaarrond in het gebied verblijven.

I.v.m. het genetisch beheer gaat één de Veluwe bij Radio Kootwijk, hier



stier van de Maashorst naar de kudde op loopt momenteel geen stier meer.

### 7. Wat levert de aanwezigheid van de wisenten op voor het natuurgebied de Maashorst?

Ze zorgen voor een afwisselend landschap met meer biodiversiteit. Wisenten zijn herkauwers en eten redelijk kort voedselrijk gras, net als paarden, maar hebben ook behoefte aan ruwer voedsel in de vorm van takken en twijgen. Iedere soort grote grazer heeft een ander maagdarmstelsel en graast daardoor net even anders, waar meer vogel- en insectensoorten van profiteren. Beheerders zien nu al dat het eentonige gras vermindert en er meer diverse planten en bloemen terugkomen. De nectar is weer goed voor insecten, bijen en vlinders en dat trekt weer verschillende vogelsoorten aan.

Wisenten houden het landschap open. Ze schillen meer bomen en struiken dan andere planteneters. Hierdoor creëren ze openheid in volwassen bossen. Jonge bomen, die meer CO2 kunnen verwerken, krijgen zo de kans om te groeien. Wisenten eten meer Amerikaanse vogelkers, een soort die we willen bestrijden omdat deze biodiversiteit tegengaat. Ook eten ze jonge loten van dennen, waardoor ze het bos jong houden. Doornstruweel zoals braam, meidoorn en sleedoorn worden gesnoeid. Hierdoor worden de struiken compacter en bieden ze daarmee een ideale broedplek voor de Grauwe klauwwier. Wisenten nemen graag een zandbad. Deze zandkuilen zijn op hun beurt weer een eldorado voor pionierplanten, hagedissen, kevers en andere insecten. Wil je meer lezen over het nut van de Wisent en andere grote grazers voor de natuur: lees dan dit artikel 'Som der Soorten' op Nature Today: <https://www.naturetoday.com/nl/nl/nature-reports/message/?msg=25764>

### 8. Wat is het verhaal van de wisent?

Wisenten zijn sinds 1929 uitgestorven in het wild in de Kaukasus, in 1919 stierf de laatste wilde wisent in het oerbos van Białowieża, Polen. Enkel in gevangenschap waren er nog slechts 49 wisenten over, waarvan slechts twaalf geschikte bloedlijnen zijn gebruikt voor het herstellen van de populatie. De eigenaren van de wisenten zijn gaan samenwerken om de dieren op diverse plekken uit te zetten in natuurgebieden in Europa; de eerste wisenten keerden terug in het wild in 1954 in Białowieża, later volgende landen als Roemenië, Rusland en sinds 2007 leven er wisenten in de Nederlandse Natuur in het Kraansvlak. In 2016 werden de eerste 11 wisenten losgelaten op de Maashorst. Leefomgevingen zijn echter nog steeds schaars. Samenwerking om geschikte leefgebieden te vinden is daarom belangrijk, om het voortbestaan van de wisenten te realiseren. Met zo'n 7100 wisenten wereldwijd is de soort nog steeds zeldzamer dan de tijger in Azië of de zwarte en witte neushoorn in Afrika.

## Vangkraal:

### 1. Was er nog geen vangkraal in De Maashorst, of voldeed die niet meer?

De oude vanglocatie aan de Hoog Slabroekseweg is in 2016 afgebroken wegens veroudering en ongeschiktheid. De nieuwe vangkraal vervangt deze vangkraal. De vangwei en kraal bij het Palmven en de vangwei bij de Karlingerweg zijn niet geschikt voor wisenten en liggen buiten het huidige wengebied. Wisenten zijn een stuk groter en stressgevoeliger dan Schotse Hooglanders, taoussen of Exmoors, waardoor een vangkraal aan andere eisen moet voldoen.

### 2. Waar wordt de vangkraal voor gebruikt?

De vangkraal wordt gebruikt voor het verplaatsen van de drie grote grazers die hier leven, (wisenten, taoussen en Exmoor pony's) naar andere natuurgebieden. Het vangen, behandelen en selecteren verloopt soepel via de opzet en inrichting van de nieuwe vangkraal.

### 3. Hoe werkt een vangkraal?

De vangkraal is een gesloten constructie, zodat de dieren niet zien wat er buiten gebeurt en daar dan ook niet onrustig van worden. De dieren lokken we met voer naar de vangkraal. Als ze eenmaal binnen zijn, sluiten we de vangkraal. De kraal is 2,5 meter hoog om het ontsnappen van dieren tegen te gaan. Ook de schuifdeuren met rolsysteem passen binnen deze hoogte en zijn geschikt voor de doorloophoogte van een wisentstier. Beheerders bevinden zich achter deze omheining waardoor de vangacties zo rustig en veilig mogelijk plaatsvinden.



**4. Waar en door wie is de vangkraal gebouwd?**

De vangkraal is gebouwd met Douglas hout uit De Maashorst. Dit hout is vrijgekomen vanwege geplande dunningen elders in het gebied. Voor elke gekapte boom worden één of meerdere bomen teruggeplant. Het Douglas hout geeft de vangkraal nu nog een oranje uitstraling maar vergrijst met de tijd, waardoor de vangkraal steeds meer wordt opgenomen in het landschap.

Aannemer Veld Omheiningen uit Schaijk is verantwoordelijk voor de bouw en het is hen gelukt om de vangkraal in 2 maanden tijd te op te leveren. Ondanks de weersomstandigheden.

**5. Wie heeft bijgedragen aan de realisatie en wie is eindverantwoordelijk?**

Free Nature heeft de eerste ruwe schets op papier gezet met advies van Ark Natuurontwikkeling. Vervolgens is een opzet voor een bouwtekening gemaakt samen met de beheerders. Beheerders van bestaande vangkralen in Natuurpark Lelystad en in het Kraansvlak hebben meegedacht. Een architect heeft vervolgens een complete bouwtekening gemaakt, geheel vrijwillig vanwege zijn enthousiasme voor dit project. De vangkraal staat op het terrein van Staatsbosbeheer en is als eigenaar aansprakelijk. Samen met de vier gemeenten draagt Staatsbosbeheer bij aan de aanschaf en het beheer en onderhoud. De gemeente Landerd heeft de vergunning af gegeven.

**6. Wie heeft de vangkraal gefinancierd, en waarom vinden deze investeerders dit belangrijk?**

De vangkraal is gefinancierd door de vijf grondeigenaren; de vier gemeenten Uden, Landerd, Bernheze en Oss en Staatsbosbeheer. Ark Natuurontwikkeling heeft tevens een donatie gedaan. De grondeigenaren vinden het belangrijk dat wanneer het verplaatsen van de grote grazers nodig blijkt voor het gebied, dit op een veilige manier gebeurt voor de dieren en de mensen die met de dieren werken.

**7. Wanneer wordt de vangkraal in gebruik genomen?**

In maart. Zodra de vangkraal gereed is (oplevering staat gepland op 2 maart) zullen de beheerders zo snel mogelijk de wisenten gaan lokken naar de vangkraal om de dieren voor te bereiden op het transport.

**8. Waar komt de nieuwe vangkraal?**

Aan de Weversweg in Zeeland. De dieren die in het wengebied lopen, kennen deze locatie goed en voelen zich hier op hun gemak. De combinatie van bos, grasland en drinkpoel zorgt ervoor dat dieren langere tijd in het direct omliggende gebied (wat gebruikt kan worden als vangweide) kunnen leven. Hierdoor kunnen de dieren in quarantaine worden gezet zodat op langere termijn ook internationale transporten kunnen worden voorbereid. Hiermee draagt De Maashorst bij aan de internationale instandhouding van de wisent. De locatie Weversweg is ook geschikt als aanrijroute voor het transport van de dieren. Door de ligging aan de rand van het natuurgebied kan dit zonder verstoring van de huidige natuurwaarden.

**9. Mag je de vangkraal bezoeken als recreant?**

Nee. De vangkraal staat nu in het wisentengebied en is niet toegankelijk voor recreanten. Nadat alle wisenten op transport zijn gegaan die daarvoor ingepland staan en de vangkraal tijdelijk niet gebruikt hoeft te worden door de beheerders, organiseren we een exclusieve excursie naar de vangkraal. Hierna kunnen ook de Maashorstrangers de vangkraal laten zien tijdens de reguliere excursies, te boeken via het natuurcentrum. Naar verwachting zal dit in april/ mei zijn.